

Nr 67

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.; given Stockholms slott den 10 mars 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att under budgetåret 1961/62 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av fast egendom som förvaltas av generalpoststyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, luftfartsstyrelsen eller domänstyrelsen, såframt värdet å egendomen uppgår till högst 200 000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att åt dessa myndigheter överlämna beslutanderätten rörande försäljning av fast egendom med ett värde inte överstigande 100 000 kronor.

I övrigt föreslås fortsatt tillämpning under budgetåret 1961/62 av det av riksdagen för budgetåret 1960/61 lämnade medgivandet för Kungl. Maj:t att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av viss kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars
1961.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter *förslag till bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.* och anför därvid följande.

I anledning av propositionen nr 48 medgav 1960 års riksdag (jordbruks- utsk. utl. 6, rskr. 126), att Kungl. Maj:t finge under budgetåret 1960/61 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppginge till högst 70 000 kronor, eller, där taxeringsvärde ej vore åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppginge till högst nämnda belopp. Kungl. Maj:t ägde därvid att i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen vid anmälan av propositionen angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor under vilka försäljningarna skulle äga rum. Där så befundes lämpligt, skulle Kungl. Maj:t ha befogenhet att åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde inte överstege 30 000 kronor, resp. åt länsstyrelse, såvitt anginge allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde inte överstege 15 000 kronor.

Vidare förklarade riksdagen, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skulle gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark som kunde erfordras till järnväg eller annan allmän väg. Rätten att besluta om dylikt avstående finge dock av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obygt område av högst 5 hektars yta eller 5 000 kronors värde.

Genom cirkulär till statsmyndigheterna den 22 april 1960 (nr 87) har Kungl. Maj:t till kännedom meddelat vad riksdagen sålunda beslutat.

Befogenheten att, med viss begränsning beträffande egendomens värde, åt central förvaltningsmyndighet överlämna försäljningsrätten har Kungl.

Maj:t tagit i anspråk genom försäljningsbemyndiganden för telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, domänstyrelsen och luftfartsstyrelsen, sistnämnda myndighet såvitt avser fast egendom vid Arlanda flygplats. Genom beslut den 22 april 1960 har Kungl. Maj:t bemyndigat nämnda myndigheter att under budgetåret 1960/61 försälja och byta under deras förvaltning stående fastigheter, vilkas taxerings- och uppskattningsvärden inte överstiger 30 000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut samma dag bemyndigat länsstyrelserna att under budgetåret 1960/61, i den mån försäljningsfrågan inte av länsstyrelse underställes Kungl. Maj:ts prövning, försälja allmänna arvsfonden tillfallen fast egendom, vars taxeringsvärde eller, där taxeringsvärde inte vore åsatt, det vid särskild uppskattning utränta saluvärdet inte överstege 15 000 kronor.

Kungl. Maj:t har för dessa bemyndiganden meddelat samma föreskrifter rörande sättet och villkoren i övrigt för försäljningarna, som gällt under närmast föregående budgetår.

På sätt vid utverkande av försäljningsbemyndigandet har förutsatts, skall riksdagen årligen erhålla en redogörelse för de försäljningar som med stöd av bemyndigandet verkställts under närmast föregående kalenderår. I sådant syfte har upprättats sammanställningar departementsvis över de under kalenderåret 1960 försålda fastigheterna. Dessa sammanställningar torde få överlämnas till vederbörande riksdagsutskott.

1953 års utredning rörande de statliga företagsformerna har i sitt den 20 augusti 1960 avgivna betänkande Statliga företagsformer V (SOU 1960: 32) för domänverkets del förordat en höjning av de gällande maximibeloppen, 70 000 respektive 30 000 kronor, till 200 000 respektive 100 000 kronor. Som skäl härför anför utredningen, att ärendena beträffande de markförsäljningsfrågor, i vilka riksdagen skall besluta, i allmänhet fördröjes ytterligare ett år utöver vad som skulle vara fallet om styrelsen själv ägt besluta i ärendet. Även för köparen anses ett sådant dröjsmål många gånger vara till avsevärd olägenhet. Genom att Kungl. Maj:ts eller riksdagens prövning erfordras kan enligt utredningen ofta lämpliga försäljningssituationer och för staten fördelaktiga transaktioner försittas.

I över betänkandet avgivna remissutlåtanden har telestyrelsen, järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen framhållit, att det vore motiverat, att även dessa verk av nyss anförda skäl erhöles utvidgad rätt till markförsäljning. Av övriga remissinstanser har endast statskontoret ställt sig tveksamt till en höjning av nuvarande värdegränser.

Departementschefen. Det av 1960 års riksdag lämnade bemyndigandet för Kungl. Maj:t att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning m. m. av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom avser budgetåret 1960/61. Nytt bemyndigande, gällande för nästkommande budgetår, bör nu utverkas.

Såsom framgår av det föregående har 1953 års utredning rörande de statliga företagsformerna föreslagit en höjning i visst hänseende av nu gällande värdegränser, innebärande att Kungl. Maj:t skulle erhålla bemyndigande att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av domänverket tillhörig fast egendom, då taxerings- eller uppskattningsvärdet ej överstiger 200 000 kronor. Kungl. Maj:t skulle därvid äga befogenhet att åt domänstyrelsen överlämna beslutanderätten rörande försäljning av sådan egendom, vars värde inte överstiger 100 000 kronor. Med anledning härav vill jag för egen del understryka, att de fördröjningar som uppstår i fastighetsförsäljningsärenden, då Kungl. Maj:ts eller riksdagens prövning erfordras, många gånger är till avsevärd olägenhet. Såsom utredningen anfört kan de ofta innebära, att tillfällen till för staten fördelaktiga transaktioner försittes. Vidare vill jag framhålla, att en höjning av nuvarande värdegränser skulle medföra en betydande förenkling i administrativt hänseende. Jag förordar därför, att utredningens förslag genomföres. Härutöver torde emellertid på av utredningen anförda skäl samma värdegränser böra fastställas beträffande egendom som förvaltas av generalpoststyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen eller luftfartsstyrelsen.

I det föregående anförda skäl för en höjning av nuvarande värdegränser gäller endast beträffande nu nämnda verk. I övrigt ifrågasätter jag därför inte någon ändring i nu gällande föreskrifter rörande sättet och villkoren för försäljning av fast egendom.

Jag förutsätter liksom tidigare, att riksdagen årligen skall erhålla en redogörelse för de försäljningar som med stöd av dess bemyndigande verkställts under närmast föregående kalenderår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1961/62 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan eller allmänna arvsfonden tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppgår till högst 200 000 kronor, då egendomen förvaltas av generalpoststyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, luftfartsstyrelsen eller domänstyrelsen, samt eljest till högst 70 000 kronor, eller, där taxeringsvärde inte är åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppgår till högst nämnda belopp;

b) medgiva, att Kungl. Maj:t må under nämnda budgetår i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor under vilka försäljningarna skall äga rum, med rätt för Kungl. Maj:t att, där så befinnes lämpligt, överlämna beslutanderätten rörande försäljningen åt nyssnämnda styrelser,

då fråga är om egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde inte överstiger 100 000 kronor, åt annan central förvaltningsmyndighet då sagda värde inte överstiger 30 000 kronor, samt åt länsstyrelse, såvitt angår allmänna arvsfonden tillhörig egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde inte överstiger 15 000 kronor;

c) förklara, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skall gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som erfordras till järnväg eller allmän väg, därvid dock rätten att besluta om dylikt avstående må av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 5 000 kronors värde;

d) uttala att, oavsett de sålunda lämnade medgivandena, i författning eller eljest i särskild ordning meddelade föreskrifter angående rätt för Kungl. Maj:t eller förvaltningsmyndighet att försälja, byta eller under åborätt eller tomtträtt upplåta kronan tillhörig fast egendom alltjämt skall gälla.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bo Jonas Sjölander